

Kanał Gliwicki

W tym roku przypada 85 rocznica rozpoczęcia budowy kanału Gliwickiego, który zastąpił eksploatowany od początku XIX wieku Kanał Kłodnicki. Budowa nowego kanału trwała 4 lata i prowadzona była równoległe do przebiegu starego kanału.

Idea połączenia górnośląskiego okręgu przemysłowego z odrzańską drogą wodną powstała w roku 1788. Już w rok później opracowano pierwszy projekt kanału znanego jako Kanał Kłodnicki. Miał on długość 46 km i łącząc Gliwice z Koźlem niebagatelnie przyczynił się do zdynamizowania rozwoju górnośląskiego przemysłu. Barkami transportowano w głąb Niemiec zarówno surowce jak węgiel i drewno, jak i produkty górnośląskiego przemysłu metalurgicznego. Kanałem Kłodnickim poruszały się barki o wyporności do 500 ton, holowane końmi lub wołami a niekiedy wspomagane żaglami. Rozwój przemysłu i rosnące zapotrzebowanie na masowy transport rzeczny postawiły władze niemieckie przed koniecznością gruntownej modernizacji kanału, który w latach 20 XX wieku niejednokrotnie najzwyczajniej zatykał się barkami. Nie chcąc ani na chwilę zatrzymać transportu węgla dla Berlina we wrześniu 1933 roku zdecydowano o budowie całkiem nowego kanału o niemal równoległym przebiegu. Taka była geneza Kanału Gliwickiego, zwanego także Kanałem Górnośląskim, a przez lata II wojny światowej Kanałem Adolfa Hitlera.

Pierwsze prace rozpoczęły się w roku 1935, a uroczyste przekazanie nowej drogi wodnej do użytku odbyło się 8 grudnia 1939 roku. Nowy kanał był znacznie szerszy i wyposażony w obszerne nowoczesne śluzy pozwalające na żeglugę barek o wyporności do 1000 ton. Jego długość wynosi 40,6 km, a maksymalna głębokość 3,5 metra. Różnica poziomów wody na początku i końcu kanału to 43,6 m. Możliwość żeglugi mimo tej różnicy poziomów zapewnia sześć śluz. Najwyższą z nich zbudowano

w sąsiedztwie wsi Kłodnica, będącej dziś dzielnicą Kędzierzyna-Koźla. Jej różnica poziomów wynosi 10,4 m.

Kanał przebiega częściowo w wykopie, a częściowo w nasypie. Jego szerokość waha się od 38 do 41 m. Dopuszczalna prędkość jednostek pływających na kanale wynosi 9 km/h bez ładunku i 7 km/h dla zestawów załadowanych. Głównymi źródłami zasilania kanału w wodę są rzeka Kłodnica oraz jeziora Dzierżno Duże i Dzierżno Małe.

Podczas budowy kanału powstała także niezwykła ciekawostka hydrologiczna czyli tak zwany „syfon Kłodnicy”. Jest to położone na terenie Kędzierzyna-Koźla, około dwóch kilometrów poniżej śluzy Nowa Wieś, skrzyżowanie Kanału Gliwickiego i rzeki Kłodnicy. W tym miejscu rzeka przepływa specjalnymi przepustami pod kanałem. Jest to jedno z dwóch istniejących w Polsce skrzyżowań cieków wodnych. Drugim jest akwedukt Fojutowo na Wielkim Kanale Brdy w Borach Tucholskich.

